

D ů v o d y :

Příkazání pohledávky k vybrání vylučuje aktivní legitimaci exekuta k žalobě jen co do částky, kterou byla pohledávka příkazána vymáhajícimu věřiteli k vybrání (rozh. čís. 5655, 6490 a 10981 Sb. n. s.). Zažalovaná pohledávka žalobcova byla příkazána k vybrání firmě K. a P. do výše jejích pohledávek 1.734 Kč 70 h a 2.282 Kč 80 h s příslušenstvím. Prvý soud vypočetl úhrnnou výši těchto pohledávek s příslušenstvím na 4.731 Kč 50, při tom však nepřihlížel k 10%ním úrokům. Odvolací soud připočetl k tomu ještě 10%ní úroky do dne, kdy příkazní usnesení byla žalované straně jako poddlužnici doručena, t. j. do dne 15. ledna 1932 v celkové částce 1.163 Kč 75 h, která je vypočtena správně. Názor, že tyto úroky přicházejí v úvahu jen do dne doručení příkazních usnesení, ježto po tomto dni jdou na vrub poddlužníka, není ovšem správný, neboť vymáhajícimu věřiteli byla zabavená pohledávka příkazána k vybrání i k úhradě dalších 10%ních úroků. Rozhodným v té příčině jest den, kdy byla podána žaloba vymáhajícího věřitele nebo exekuta, podle toho, která z nich byla podána dříve, neboť v tu dobu musí býti přesně určeno, co může býti zažalováno a v jaké částce jest zahájití spor. Je tedy rozhodným den, kdy povinný podal žalobu, t. j. den 12. ledna 1933, 10%ní úroky od 16. ledna 1932 do 12. ledna 1933 činí celkem 397 Kč 15 h, o kteroužto částku se snižuje částka, kterou odvolací soud žalobě vyhověl, na 5.707 Kč 60 h.

Čís. 15131.

Byla-li smlouva o prodeji losů nicotná podle § 1 zák. čís. 90/78 ř. z., nedošlo k nové úpravě vzájemných právních poměrů mezi stranami jednostranným prohlášením prodatelovým, že ujednaný obchod stornoval a že zaplacené částky propadají ve prospěch výloh a stornování smlouvy, byť kupitel na toto oznámení prodatelovo neodpověděl.

I při splátkovém obchodu s losy jest šetření předpisů § 3 odst. 2 zák. čís. 70/96 ř. z.

(Rozh. ze dne 16. dubna 1936, Rv II 668/35.)

Žalobce koupil od žalované na splátky losy, celkem za 21.000 Kč. Podle jeho tvrzení byly mu současně s prodejní listinou prodány dva čsl. dukáty. Tvrdě, že kupní smlouva se tím stala nicotnou, žádá na žalované vrácení zaplacených splátek ve výši 18.000 Kč. Proti žalobě namítla žalovaná, že došlo mezi ní a žalobcem podle § 1380 obč. zák. k narovnání, podle něhož dřívější smluvní poměr zanikl a byl upraven nový podle stornovacího dopisu, jímž žalovaná oznámila žalobci, že splátky propadají na hotové výlohy a útraty storna. Na dopis ten žalobce neodpověděl, takže jej schválil. Prvý soud žalobu zamítl. Odvolací soud uznal podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y :

Ve shodě s rozhodnutím čís. 10891 Sb. n. s. bylo nižšími soudy správně vyloženo, že sporná kupní smlouva byla nicotná podle § 879 odst. 1 obč. zák., protože předmětem koupě na splátky byly kromě losů také dva čsl. dukáty, čímž byl přestoupen zákaz vyslovený v § 1 zákona ze dne 30. června 1878 čís. 90 ř. z. Byla-li kupní smlouva nicotná, přísluší žalobci proti žalovanému nárok na vrácení všeho, co mu na tuto nicotnou smlouvu plnil. Nižšími soudy bylo zjištěno, že žalobce zaplatil žalovanému na kupní cenu celkem 18.000 Kč, a zaplacení této částky se žalobce domáhá. Dovolatel dovozuje naproti tomu, že bylo mezi stranami ujednáno narovnání (§ 1380 obč. zák.), že totiž došlo později k dohodě o novém uspořádání právního poměru mezi stranami v tom smyslu, že jejich dřívější smluvní právní poměr úplně zanikl a že byl mezi nimi nově upraven právní poměr na základě návrhu obsaženého prý ve stornovacím lístku, jež žalované družstvo zaslalo žalobci v měsíci říjnu 1930. Těmto dovolatelovým vývodům nelze přiznati oprávněnost. Stornovací lístek neobsahuje vůbec nabídku ve smyslu § 861 obč. zák., nýbrž jen jednostranné prohlášení prodatelovo, že stornoval ujednaný obchod, a rovněž jednostranný jeho projev, že splacené částky propadají ve prospěch výloh vystavení a stornování smlouvy. Vždyť v onom lístku není uvedena ani výše těchto výloh, ani výše splacených částek, které mají propadnouti, prohlášení prodejní listiny za neplatnou jest v něm odůvodňováno jen tím, že kupitel nereagoval na upomínky, a nebyla na kupiteli požadována ani odpověď, zda s tímto uspořádáním souhlasí nebo ne, nýbrž bylo na něm jediné žádáno, aby obratem vrátil prodejní listinu. Žalované družstvo samo se v onom lístku k ničemu nezavazovalo ani neprojevovalo, že chce na žalobce převést nějaké své právo nebo se své strany něco opomenouti. K tomu se ještě připomíná, že podle přednesu žalovaného ve sporu bylo již v prodejní listině stanoveno, že pro případ nedodržení splátek a zrušení obchodu propadají veškeré žalobcem konané platy ve prospěch žalovaného družstva, z čehož jest zřejmé, že se obsah stornovacího lístku, pokud se v něm mluví o propadnutí splacených částek, zakládal právě na onom ustanovení prodejní listiny. Neprávem tedy dovozuje dovolatel, že prý tu šlo o návrh na nové uspořádání právního poměru mezi stranami. I při splátkovém obchodě s losy jest podle § 11 tehdy platného zákona ze dne 27. dubna 1896 čís. 70 ř. z. použití předpisu § 3 odst. 2 tohoto zákona, podle něhož lze pro případ, že by kupitel nesplnil svých závazků, platně ujednati jen ztrátu lhůt, kdežto úmluva o jinakých pro kupitele škodlivých následcích nesplnění jeho závazků jest neplatná. Zmíněné ustanovení prodejní listiny bylo by proto neplatné i tehdy, kdyby bylo šlo o platně ujednaný splátkový obchod s losy. Za tohoto stavu věci nebyl žalobce povinen, aby žalovanému družstvu odpovídal na jeho stornovací lístek, i kdyby mu byl doručen, a z pouhého žalobcova mlčení a pasivního chování — třeba i po dobu několika let trvajícího — nelze ještě v tomto případě s vyloučením pochybností usuzovati, že žalobce mlčky podle § 863 obč. zák. projevil svůj souhlas s tím, co bylo obsaženo ve stor-

novacím lístku. Skutečnost, že žalované družstvo prohlásilo prodejní listinu za neplatnou a stornovalo ujednaný obchod, nemá významu pro posouzení důvodnosti žalobního nároku, jenž jest vyvozován z nicotnosti ujednané smlouvy. Byla-li tato smlouva od původu nicotná, příslušel žalobci nárok na vrácení toho, co na ni plnil, i po jednostranném prohlášení žalovaného o jejím zrušení. O tomto jeho nároku nebylo mezi stranami vůbec jednáno a může jej tedy žalobce uplatňovati žalobou, která byla podána před uplynutím třicetileté promlčecí lhůty. Nelze proto uznati, že došlo mezi stranami k narovnání podle § 1380 obč. zák. Jen pro úplnost se podotýká, že se žalované družstvo nemůže v tomto případě pro sebe dovolávati obyčejů a zvyklostí poctivého obchodu, když samo se své strany nedbalo zákonného zákazu § 1 zákona č. 90/78 ř. z., ježž jako odborná firma musilo znáti. Hledíc k tomu, co bylo již uvedeno, nesejde vůbec na tom, že i žalobce jest obchodníkem.

Čís. 15132.

Povinnosť, uložená v § 15 zákona č. 216/24 Sb. z. a n. (o konečnej úprave rakúskych a uhorských válečných pôžičiek) záložnému (č. »zástavnímu«) veriteľovi, nenastáva ipso iure, ale je len rubom tamtiež stanoveného korešpondujúceho práva záložného dlžníka, ktorý má podmienky tejto veriteľovej povinnosti spôsobom v § 17 odst. 1 cit. zák. uvedeným preukázať a teda tento svoj nárok uplatniť.*)

(Rozh. zo 16. apríla 1936, Rv IV 469/35.)

Žalujúca banka domáhala sa žalobou na žalovanej obci zaplatenia žalobnej istiny na základe dlhopisu z 20. júla 1925, proti čomu sa žalovaná obec bránila tým, že ide o záväzok z lombardnej pôžičky, ktorá bola svojho času žalovanej strane poskytnutá k úpisaniu válečných pôžičiek, že tieto válečné pôžičky boli zamenené za československé 3% odškodňovacie dlhopisy a že podľa § 15 zák. č. 216/24 Sb. z. a n. je žalujúca strana povinná ako záložná veriteľka prijať celú položku odškodňovacích dlhopisov na úplne zaplatenie dlhu, zaisteného válečnými pôžičkami, lebo žalovaná strana nemala viac válečných pôžičiek než za 30.000 Kč menovitej hodnoty.

Súd prvej stolice žalobe vyhovel. **Dôvody:** Keď dlžník chce uplatniť nárok, aby veriteľ prijal dlhopisy na miesto platenia, musí dať veriteľovi na vedomie, že sa chce zbaviť dlhu spôsobom, určeným v § 15 zák. č. 216/24. V súdenom prípade už z okolností, že žalovaná obec podpísala dlžný úpis a vzala ním na seba záväzok: dlhy žalujúcej strane splatiť v dobe v úpise stanovenej, treba uzatvárať na úmysel žalovanej strany, že nechcela použiť výhody, poskytnutej dlžníkom v § 15 cit. zák., a že nárok tam uvedený voči veriteľovi neuplatnila a uplatniť nechcela, ale sa ho vzdala. Ináč nemožno si vysvetliť, prečo

*) Srovn. Sb. n. s. 6062.